

Ortaöğretimde Müzik Eğitiminin Sorunları*

Dr. Erdoğan OKYAY

1739 sayılı eğitim temel yasamızın ortaya koyduğu kuruluşta ortaöğretim, bugünkü liselerimiz düzeyindeki tüm genel, mesleki ve teknik eğitim kurumlarını kapsamaktadır. Aynı yasada temel eğitim düzeyinin ikinci basamağı olarak belirlenen bugünkü ortaokullarımız ne örgüt ve işleyiş, ne de program yönlerinden henüz temel eğitim bütünlüğü içindeki işlevlerine kavuşturulmuş değildir. «1980'lerin Başında Türkiye'de Ortaöğretim ve Sorunları» konusuna müzik eğitimi açısından yaklaşırken biz, «ortaöğretim» düzeyi içinde bugünkü ortaokullarımızla liselerimizi birlikte düşünmeyi daha uygun buluyoruz. Diğer yandan, ortaöğretim düzeyindeki müzik eğitiminin sorunlarına yaklaşırken, okul öncesi ve ilkokul dönemlerinde verilen ya da verilmesi gereken müzik eğitiminin ilkelerine de çok kısa biçimde değinmek zorunda olduğumuza inanıyoruz.

Çocuk sestem örülmüş bir evrene doğar. Onun bu ses evrenini algılaması, çözümlemesi, yorumlaması ve giderek değişik anlatım araçları (söz, çizgi, desen, renk, oyun, dans, mimik, hareket vb.) yardımıyla yeniden anlatması, ya da yeni yeni ses evrenleri oluşturması, yaratması müzik eğitiminin etkinlik alanlarıdır.

Müzik eğitimi yoluyla çocuğa, müzikle birlikte müziğin yapı taşları, örgüsü ve müzik yapısındaki uyum sezdirilirse, çocuk bu sezgisini ve yapıları tanıma alışkanlığını, yaşamının diğer alanlarına da aktarır ve uygular.

Müzik toplumsal bir iletişim aracıdır da. Toplumun değişik katmanları arasında ve giderek toplumlar arasında bağ kurmaya, duyuşsal bir yaklaşma ortamı yaratmaya yardımcı olur. Bu yönüyle çocuğun toplumsallaşmasında, ulusallığa ve evrenselliğe eğitilmesinde vazgeçilmez bir öğedir. Bir kültür ürünü olarak müzik, içinde yetiştiği toplumun dün ile yarını arasında köprü kurar ve kuşakları birbirine kenetler.

*Yazarın, TED Salonlarında «Sanat Eğitimi» konulu Açık Oturumda Sunduğu konuşma metnidir.

Müzik eğitimi yoluyla güven, başarı, sorumluluk, paylaşma, coşku gibi duygular geliştirilir. Müzik, hem etken hem de edilgen bir uğraş olarak, duyuşsal bir doyum ve boşalım aracıdır.

Bugün artık müzik, gelişmesi yavaş ya da özürlü çocukların eğitiminde bir gelişme ve sağılma aracı olarak ta önemle kullanılmaktadır.

Tüm bu boyutlarıyla ele alındığında, müzik eğitimi etkinliklerine özellikle okulöncesi eğitim kurumlarında ve ilkokullarda geniş bir uygulama alanı ortaya çıkar. Fakat bugüne kadar ne anaokullarımızda, ne de ilkokullarımızda sözü edilen boyutlarda bir temel müzik eğitimi ele alınmış değildir. Özellikle anaokullarımızda bu alan, ya yeterli müzik eğitimi almamış okulöncesi eğitimcilerinin, ya da okulöncesi eğitimi dalında yeterince uzmanlaşmamış profesyonel müzikçilerin elindedir. Bu kurumlarda pek az ayırım dışında, toplumun ve yığın iletişim araçlarının hızla yozlaşan müzik beğenileri ile desteklenen çok kısır ve hatta çoğu kez zararlı bir müzik eğitimine tanık oluyoruz.

İlkokullarımızda da durum hemen hemen aynıdır. Sınıf öğretmeni yetiştirmede müzik eğitimi alanının gördüğü büyük ihmaller ve öğretmen yetiştiren kurumlardaki hızlı yozlaşma, giderek ilkokullardaki müzik etkinliklerini hızla ve tam anlamıyla silikleştirmiştir. Geçmiş onyıllarda hiç değilse kazandırılabilmiş ortak bir şarkı değeri bile, bugün ilkokullarımızda hızla kaybolmaktadır. Temel müzik eğitiminin her çocuğu kapsaması gerektiği halde, son yıllarda özellikle büyük kentlerin ilkokullarında, müzik daha çok «yetenekli ya da olanaklı seçkinlerin» uğraş alanı olmaktadır. Seçkin koro ve çalgı toplulukları bu eğilimin kanıtlarıdır. Bu gidişin gerisinde, okullarımızdaki eğitsel boşluğu dolduran «ticari» mekanizmaları görüyoruz.

Böylesine yetersiz ve yanlış bir müzik eğitiminden geçerek, daha doğrusu yaygın bir temel müzik eğitiminden yoksun olarak ortaokula gelen çocuklar burada da doyum sağlayamamaktadırlar. Müzik öğretmenlerinin giderek artan nicel ve nitel yetersizliklerinin yanı sıra, ders dağıtım çizelgelerinde müzik ve genellikle sanat eğitimi için ayrılan ders içi ve ders dışı sürelerin yetersizliği, okullarımızda gözlenen kıyasıya bilgi yarışı, yarışma sınavlarına dayalı eğitim ortamı, sınıf ve öğrenci sayılarının yüksekliği, çalışma yeri ve eğitim araçlarındaki yetersizlikler, okul yöneticilerinin sanat eğitime karşı duyarsızlıkları ve daha nice nedenler, ortaokullarımızda da gerçek bir müzik eğitime şans tanımamaktadır. Burada müzik öğretmenlerinin, çocukların ilgi duydukları popüler müziklere karşı gele-

neksel katı tutumlarını değiştirmediklerini, kendilerini yenileyemediklerini ve bu nedenle de son bir şansı yitirdiklerini de belirtmek zorundayız.

Son olarak liselere gelince, burada durum daha da olumsuzdur. Müziğin özel bir yetenek alanı olarak düşünülmesi ve seçmeli olarak sunulması, bir bilgi yarışı ortamında müzik eğitimini tamamen ortadan kaldırmıştır. Liselerimizin çoğunda bugün sadece yasak savma olarak müzik dersi programlardadır.

Bazı liselerimiz halk oyunları, çalęı ve ses gruplarıyla bu olumsuz gelişmeye karşı çıkmaya çalışmaktadırlar. Ancak bu tür etkinlikler çoğunlukla, eğitimcilerin dışında kişilerce biçimlenmekte ve salt gösteri amacına yönelik kalmaktadır.

SONUÇ : 1980 li yıllarda Türk Milli Eğitiminin yeni baştan düzenlenmesi zorunludur. Bu düzenleme çağdaş bir anlayışla ele alınır ve toplumumuzun bugünkü ve yarınki istemleri doğrultusunda gerçekleştirilirse, müzik eğitimi de hak ettiği ağırlıkla burada yerini alacaktır. Müzik eğitiminin örgün ve yaygın eğitim süreçleri içinde yeniden düzenlenmesinde, 1970 li yılların çöküntü ve yozlaşmalarından çıkarılacak büyük dersler olacaktır.

YÜKSEKÖğRETİME GİRİş SORUNLARI

Yayına Hazırlayan : Dr. Nizamettin KOÇ

100 TL.

Türk Eğitim Derneği Bilim Dizisi Yayını
